

Grund- og nærhedsnotat til Folketingets Europaudvalg

Dato
8. februar 2024
J nr. 2023-5706

Kommissionens meddelelse om en EU handlingsplan for net

KOM (2023) 757

Notatet oversendes tillige til Folketingets Klima-, Energi- og Forsyningsudvalg.

1. Resumé

Kommissionen offentliggjorde den 28. november 2023 en meddelelse om en EU-handlingsplan for net (herefter EU's nethandlingsplan).

Meddelelsen opridser kerneudfordringerne ved at udvide, digitalisere, og bedre udnytte EU's transmissions- og distributionsnet. Meddelelsen præsenterer tiltag til fremskyndelse af udvikling og effektivisering af de europæiske net. Tiltagene har fokus på øget koordination og politisk styring af projektudvikling og netplanlægning, øget adgang til finansiering via regulatoriske incitamenter og øget synlighed af mulige finansieringsinstrumenter, optimering af tilladelsesprocesser, samt forbedring og sikring af netforsyningskæderne. Handlingsplanen skal understøtte EU's klimamål for 2030 og bistå til at gøre Europa uafhængig af russiske brændstoffer.

Meddelelsen har i sig selv ingen lovgivningsmæssige eller økonomiske konsekvenser. Regeringen hilser nethandlingsplanen velkommen.

2. Baggrund

Kommissionen har ved KOM (2023) 757 af den 28. november fremsendt meddelelse om en EU-handlingsplan for net. Meddelelsen er oversendt til Rådet den 1. februar i dansk sprogversion. Det fremgår af meddelelsen, at EU har et af de mest omfattende og robuste net i verden, som leverer energi til millioner af borgere. Det sammenhængende europæiske net har vist sig at være et vigtigt aktiv for at sikre stabil forsyning under energikrisen. Det fremgår videre, at EU har indført en juridisk ramme for at understøtte udbygningen af nettet med den reviderede forordning om den transeuropæiske energiinfrastruktur (TEN-E), elmarkedsdirektivet og –forordningen, det reviderede direktiv for fremme af vedvarende energi, næsten færdigforhandlet gas- og brintdirektivet samt tilhørende forordning, og forslag til retsakt om nettonulindustrien og reform af elmarkedsdesignet.

3. Formål og indhold

Kommissionens meddelelse om en EU-handlingsplan for net blev offentliggjort den 28. november 2023. Det fremgår af meddelelsen, at formålet med nethandlingsplanen er at sikre, at det europæiske net gøres mere effektivt, samt at nettet udbygges yderligere og hurtigere. Meddelelsen beskriver et behov for at udbygge transmissions- og distributionsnettene for at opfylde målene fastsat i REPowerEU planen om at stoppe importen af russiske fossile brændstoffer, indfri EU's klimamål om at reducere drivhusgasemissioner med 55 pct. i forhold til 1990 inden 2030 og klimaneutralitet i 2050, samt indfri det nyligt aftalte mål om at nå en andel af vedvarende energi på 42,5 pct. med en ambition om 45 pct. inden 2030. Nethandlingsplanen udspringer af det første højniveauforum for net, som blev afholdt af det europæiske netværk af transmissionssystemoperatører for elektricitet (ENTSO-E) og understøttet af Kommissionen i september 2023.

Det skønnes i meddelelsen, at elforbruget i EU forventes at stige med 60 pct. inden 2030. Ifølge meddelelsen skal nettet kunne håndtere et mere digitaliseret, decentraliseret og fleksibelt system med store mængder vedvarende energi, elektrificering af varmforsyning og transport, og lokale energifællesskaber, som deler ressourcer. Da 40 pct. af de europæiske distributionsnet er mere end 40 år gamle, og da der er behov for at fordoble den nuværende grænseoverskridende transmissionskapacitet inden 2030, anslår Kommissionen, at der er behov for at investere 584 mia. euro (ca. 4.350 mia. kr.) i nettet.

Meddelelsen opridser kerneudfordringerne ved at udvide, digitalisere, og bedre udnytte EU's transmissions- og distributionsnet. Nethandlingsplanen fremlægger 14 tiltag til at sikre den fornødne investering i Europas net. Meddelelsen opsummerer udfordringerne i følgende syv handlingsområder:

1. Fremskyndelse af gennemførelsen og udviklingen af nye projekter af fælles-europæisk interesse (PCI) ved hjælp af politisk styring, styrket overvågning og flere projektforslag;
2. Forbedring af ENTSO-E's langsigtede netplanlægning for at håndtere mere vedvarende energi og elektrificering i energisystemet, herunder brint, ved at styre transmissionssystemoperatørernes (TSO'er) og distributionssystemoperatørernes (DSO'er) arbejde;
3. Indførelse af regulatoriske incitamenter gennem vejledning om proaktive, fremadskuende investeringer og grænseoverskridende omkostningsdeling af offshore projekter;
4. Tilskyndelse til bedre udnyttelse af nettet ved øget transparens og forbedrede netværkstariffer for intelligente net, effektivitet og innovative teknologier og løsninger. Dette skal bl.a. opnås ved at støtte systemoperatørerne og anvende anbefalinger fra Agenturet for Samarbejde mellem Energireguleringsmyndigheder (ACER);
5. Bedre adgang til finansiering af netprojekter ved at øge synligheden af muligheden for at ansøge EU-finansieringsprogrammer, herunder særligt for intelligente net og modernisering af distributionsnettet;

6. Tilskyndelse til hurtigere tilladelser og udrulning af net ved at yde vejledning og teknisk støtte til myndigheder og en fælles indsats til bedre inddragelse af interessenter og lokalsamfund;
7. Forbedring og sikring af netforsyningskæderne ved at øge transparens om sektorens behov og harmonisering af tekniske krav.

4. Europa-Parlamentets udtalelser

Parlamentets holdning foreligger endnu ikke.

5. Nærhedsprincippet

Spørgsmålet om nærhedsprincippet er ikke relevant.

6. Gældende dansk ret

Initiativerne i meddelelsen har ikke i sig selv konsekvenser for dansk ret.

7. Konsekvenser

Lovgivningsmæssige konsekvenser

Meddelelsen vurderes ikke i sig selv at have lovgivningsmæssige konsekvenser.

Økonomiske konsekvenser

Meddelelsen vurderes ikke i sig selv at have statsfinansielle, samfundsøkonomiske eller erhvervsøkonomiske konsekvenser.

Andre konsekvenser og beskyttelsesniveauet

Meddelelsen skønnes i sig selv ikke at berøre forbrugerbeskyttelsesniveauet i Danmark

8. Høring

Forslaget blev sendt i høring 6. december 2023 med frist for kommentarer den 13. december 2023.

Ørsted ser nethandlingsplanen som et rettidig og tiltrængt initiativ, der skal gøre det muligt at fremskynde udbygningen af elnettet i EU. Øget støtte til langsigtet systemplanlægning, herunder integration af havvind og brint, tilløb til fremadskuende investeringer, fokus på udfordringer på tværs af landegrænser og CBCA-udfordringer (Cross Border Cost Allocation) samt støtte til udvikling af innovative netværkstariffer og finansieringsmodeller er velkomne elementer i nethandlingsplanen. Det havde været nyttigt med en plan på kort og mellemlang sigte til at finde den nødvendige finansiering, samt behovet for en fælles regulatorisk ramme for CBCA. Ørsted konstaterer, at der er behov for at se nærmere på mulige støttemekanismer til at finde de 584 mia. EUR og se nærmere på, at der er tilstrækkelig regional/EU-finansiering til rådighed.

Dansk Standard (DS) byder Kommissionens EU Action Plan for Grids velkommen. Generelt fremhæves det, at harmonisering af standarder og tekniske krav på tværs af EU fjerner barrierer for den grønne omstilling og muliggør hurtigere udrulning af vedvarende energi på elnettet. Standarder spiller en rolle i realisering af Kommissionens grønne mål. Den nationale implementering og anvendelse af standarderne er afgørende for at ensarte lovgivningen og fremme den grønne omstilling. DS fremhæver fire punkter:

1. DS ser positivt på betoningen af standardernes rolle i at harmonisere tilslutningen af vedvarende energi (VE) til elnettet. DS støtter især handlingspunkt nr. 13, men påpeger, at den foreslåede CEN Workshop Agreement (CWA) vil have begrænset effekt, mens en europæisk standard ville være mere effektiv.

2. En central udfordring er manglende koordination mellem nationale transmissions-systemoperatører (TSO'er) og distributionsystemoperatører (DSO'er) i Europa, hvilket skaber administrative byrder og hindringer for VE-operatører. DS understreger behovet for ensartede tilslutningsstandarder for at øge harmoniseringen.

3. DS fokuserer på data- og kommunikationssikkerhedsstandarder i lyset af nuværende geopolitiske uroligheder. Sikker og ensartet datakommunikation mellem hhv. TSO'er og DSO'er og på tværs af landegrænser er vigtigere og mere essentielt end nogensinde.

4. Endelig argumenterer DS for, at international standardisering bør prioriteres over europæisk.

Green Power Denmark bakker grundlæggende op om Kommissionens forslag til *Action Plan on Grids*, da elnettet i Danmark og Europa står over for store udbygninger over de kommende år. I distributionsnettet er de danske elnetselskaber i gang med at investere og udbygge elnettet, men der er behov for, at de lovgivningsmæssige rammer justeres, hvis elnetselskaberne skal kunne foretage de nødvendige investeringer. Det er derfor positivt, at der i Kommissionens plan er fokus på de regulatoriske forudsætninger, fx ved 'Anticipatory investments'. I transmissionsnettet bliver især energigøer og offshore transmissionsnet centrale omdrejningspunkter for den opjustering af skala, som især havvind skal op i for at nå de ambitiøse Oostende- og Marienborgerklæringer for udbygning af VE i Nordsøen og Østersøen.

Dansk Erhverv bakker op om Kommissionens meddelelse til Grid Action Plan. Et fremtidssikret elnet med tilstrækkelig kapacitet udgør et væsentligt rammevilkår for omstillingen af den europæiske energiforsyning. Det haster med at få det europæiske elnet op i gear – hvis udbygningen ikke accelereres, vil et utilstrækkeligt elnet udgøre en markant barriere for den grønne omstilling. En langsigtet og holistisk planlægning af det europæiske elnet er nødvendig, hvis udbygningen skal ske omkostningseffektivt. Herunder bør elnetudbygningen samtænkes med fremtidens fleksibilitetsløsninger, VE-produktion og kommende brintinfrastruktur. Udbygningen

bør desuden ske i sammenhæng med, at EU fremmer retvisende budzoner i medlemslandene. Overordnet peger Dansk Erhverv på følgende hovedforhold, der bør adresseres med den europæiske Grid Action Plan:

1. Behov for at strømline og forkorte godkendelsesprocesser for etablering af nye elnetsanlæg samt tilslutning af både produktions- og forbrugsenheder til elnettet.
2. Andre former for finansiering til udbygning af elnettet skal understøtte, at der kan ske en fremtidssikret udbygning uden at tarifferne skyder i vejret. Fælleseuropæisk finansiering og risikotagning fra EIB er i den henseende vigtige instrumenter, ligesom nationale tiltag til at understøtte bedre vilkår for låntagning bør afsøges.
3. Understøtte at medlemslandene tillader, at nationale TSO'er og DSO'er kan bygge forlods (investeringer ud fra forventet forbrug og produktion). Den nationale rammeregulering skal tillade, at elnettet udbygges på forkant. Reguleringen bør ske i samspil med risikotagning fra finansielle værktøjer, der kan mindske risikoen for tariffstigninger (se pkt. 2).
4. Det er positivt, at planen adresserer, hvordan udgifter til netudbygning og -forstærkning kan finansieres på tværs af landegrænserne. En grænseoverskridende fordeling af udgifterne til elnettet ved etablering af f.eks. hybridprojekter er nødvendig, hvis det fulde potentiale for vindenergi i Nordsøen bl.a. skal udnyttes.

9. Generelle forventninger til andre landes holdninger

Der er ikke for indeværende kendskab til andre landes holdninger til meddelelsen.

10. Regeringens foreløbige generelle holdning

Regeringen hilser Kommissionens nethandlingsplan velkommen. Regeringen lægger generelt stor vægt på rettidig udbygning af energiinfrastruktur i Europa til fremme af det indre marked, forsyningssikkerhed, fremme innovation samt integration af vedvarende energi. I den henseende hilser regeringen ambitionerne i meddelelsen velkommen, herunder hensigten om at sikre de rette politiske, tekniske, samarbejds-mæssige og finansielle incitamenter til at udbygge og effektivisere transmissions- og distributionsnettet på europæisk plan.

Det er en væsentlig prioritet for regeringen, at Kommissionen hurtigst muligt offentliggør retningslinjer for grænseoverskridende omkostningsfordeling og fremsynede investeringer til netprojekter, herunder særligt for offshore net. Regeringen ønsker ikke, at Kommissionens meddelelse om fremsynede investeringer medfører, at TSO'erne i afventning af udviklingen af vejledning bremser netudviklingen. Såfremt Kommissionen først foreslår retningslinjer til betingelserne for fremsynede investeringer i første kvartal af 2025, risikerer udbygningen af det europæiske net op til flere års forsinkelse. Lignende gælder ift. fremsynende investeringer i distributionsnettene, hvor der er brug for regulatorisk klarhed for at sikre at netudbygningen følger med behovet for elektrificeringen.

Regeringen finder det meget vigtigt, at der snarest muligt findes en model for omkostningsfordeling, så det ikke er elforbrugerne i medlemsstater med store havvindsressourcer såsom Danmark, der skal alene betale for den nødvendige infrastruktur til at forsyne andre medlemsstater med vedvarende energi. Regeringen vil derfor arbejde for, at Kommissionens udarbejdelse af en vejledning til omkostningsfordeling og samarbejdsprincipper til brug for offshore netprojekter, herunder hybride transmissionsprojekter og energigøer, tilvejebringes så hurtigt som muligt.

Regeringen vil særligt arbejde for, at der sikres større sammentænkning af elnettet og udviklingen af et sammenhængende europæisk brintsystem. Her er forslaget godt til at belyse elsektorens potentialer for sparede investeringer ved etablering af brintproduktion og identifikation af andre sektorkoblingsmuligheder, som brint kan understøtte ift. elsektoren. Imidlertid er forslaget fokuseret på elsektoren, hvorfor regeringen gerne så, at arbejdet med infrastrukturplaner via ENTSO-E, som er organisationen for el-TSO'er, blev tænkt sammen med en kommende ansvarlig organisation for brint-TSO'er. Det vil derfor være regeringens fokus at sikre en reel sektorintegration, og at handlingsplanen også medtager input fra brintsektoren.

Regeringen støtter forslaget om fokus på behovet for øget standardisering med henblik på øget omkostningseffektivitet, ligesom regeringen støtter fokus på at sikre forsyningskæderne på et tidspunkt, hvor COVID-19 og medlemsstaternes omfattende planer for udbygning af vedvarende energi har udfordret markedet. Regeringen ønsker, at Kommissionen på lige fod med forslaget i den europæiske handlingsplan for vindkraft arbejder for at leverandørerne får bedre adgang til finansieringskilder. Ellers risikerer TSO'erne og DSO'erne, som er ansvarlige for udviklingen af de nødvendige projekter, at bære risikoen og omkostningerne ved inflationen i prisen på produktionen og materiel alene.

Regeringen støtter, at der arbejdes for bedre adgang til finansiering af netprojekter og er positiv over for løsninger via EIB, men dette bør gøres med en ambition om langsigtet og koordineret at øge investeringsmulighederne inden for grønne teknologier frem for ad hoc-løsninger. Det bør også indgå i overvejelserne, hvordan man kan sikre at en fremskyndelse af projekter af fælleseuropæisk interesse ikke bremses af processen for adgang til CEF-midler. Regeringen vil opfordre til, at man undersøger muligheden for, at projektudviklere indgår betingede investeringsbeslutninger, således at udviklere ikke afskæres muligheden for efterfølgende at søge om CEF-midler eller udskyder igangsættelsen af projekter.

Regeringen kan støtte, at Kommissionen, medlemsstaterne og TSO'erne styrker samarbejdet for fremskyndelsen af udarbejdelsen af PCI'er og PMI'er. Det er positivt, at der er fokus på at sikre overensstemmelse med de politiske planer for den grønne omstilling og udbygning af vedvarende energi.

Regeringen støtter op om videreførelse af nødretsforordningen vedrørende kortere tidsfrister for tilladelsesprocesser til at fremskynde udbredelsen af vedvarende energi i direktivet for fremme af vedvarende energi.

11. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt for Folketingets Europaudvalg.